

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Інститут педагогіки НАПН України
Факультет іноземних мов
Регіональний центр навчання іноземних мов
Національний авіаційний університет
Українська асоціація дослідників освіти

ІННОВАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ КОНТЕКСТ

МАТЕРІАЛИ

**III Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції**

Умань 2020

ЗМІСТ

Передмова	9
Галина Авчіннікова <i>Взаємне читання як спосіб покращення мікроклімату на заняттях</i>	10
Ірина Андрійчук, Леся Шевчук <i>До питання про теоретичні передумови становлення та відтворення англомовної терміносистеми галузі інформаційних технологій</i>	13
Ірина Аніщенко <i>Організація автономного навчання іноземної мови у навчальному процесі вищої школи</i>	17
Alina Babaeva, Olena Martynenko <i>Translation of Phraseological Units In The Field of Transport Technologies</i> ...	21
Olena Bevz <i>Teaching English to Learners With Special Educational Needs</i>	23
Віта Безлюдна <i>Застосування електронних навчально-методичних комплексів в системі дистанційної освіти</i>	26
Роман Безлюдний <i>Роль E-learning в навчанні майбутніх учителів іноземних мов</i>	28
Петро Бенескул <i>Формування моральної культури студентів у вищих навчальних закладах</i>	30
Юлія Біленька <i>Теоретичні засади дослідження запозиченої лексики</i>	33
Ірина Білецька <i>Лінгвокультурологія як наука про взаємозв'язок мови і культури</i>	36
Анна Богданенко <i>The Peculiarities of English Abbreviations In Mass Media Using</i>	38
Артур Бойко <i>Культура як семіотичний феномен</i>	41
Яків Бойко <i>Основні завдання формування екологічної культури учнів старших класів у США</i>	43
Глона Бойчевська, Людмила Веремюк <i>Нетрадиційні методи викладання іноземних мов</i>	46
Аліна Бондар <i>Сленг: структурно-семантичні та функціональні аспекти</i>	47
Галина Бондар <i>Проблема формування іншомовної професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів в теорії і практиці освіти</i>	50
Яна Бондарук, Євгенія Процько <i>Роль сучасного підходу до формування граматичних навичок на заняттях з англійської мови</i>	51
Ганна Вінцевська, Світлана Деркач <i>Навчання англійської мови засобами театрального мистецтва</i>	55
Olena Halai <i>Communicative Approach To Teaching A Foreign Language</i>	57

Ірина Аніщенко,
викладач кафедри іноземних мов,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
(м. Хмельницький, Україна)

ОРГАНІЗАЦІЯ АВТОНОМНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Докорінні зміни парадигми сучасної вищої освіти спонукають викладача вищої школи до пошуку нових методів навчання, які сприяють розвитку автономності студентів, вмінню самостійного пошуку інформації, її обробки та узагальненню, засвоєнню різноманітних навчальних стратегій. Здобуття студентами знань і навичок, що дають їм змогу ефективно самостійно регулювати процес навчання, стало однією з головних цілей вищої освіти.

Питання автономії студентів у процесі навчання іноземних мов широко розглядається у сучасній психолого-педагогічній та методичній літературі (І. Л. Бім, Н. Ф. Бориско, Н. Ф. Коряковцева, І. П. Задорожна, І. О. Зимня, О. О. Леонтєв, Т. В. Литвинова, Т. О. Олійник, Є. С. Полат, В. В. Сафонова, Л. В. Трофимова, О. М. Соловова, А. М. Щукін, Н. В. Ягельська, R. Hohn, R. Oxford, D. Gardner). Дослідники одностайно стверджують, що необхідність розвитку автономії студента зумовлена глобальними тенденціям розвитку сучасного суспільства, яке вимагає формування у майбутніх фахівців готовності до подальшої самоосвіти, самовдосконалення та посилення ступеня соціальної відповідальності.

Термін “автономне навчання” походить від грецького “авто” (“сам”) і “номос” (“звичай, закон”), тобто самостійне навчання. Більшість викладачів і студентів розуміють це поняття як “самоорганізоване навчання”, коли учень працює самостійно, без допомоги та контролю викладача” [1, с.34].

У ході дослідження спадщини сучасних педагогів та методистів було виокремлено три основних підходи до розкриття змісту “автономія”: 1) психологічний – характеристика особистості, тобто внутрішня особистісна незалежність студента, що базується на здатності самостійно керувати процесом формування іншомовної компетенції (Т. Тамбовкіна, Н. Holes, D. Little), або механізм рефлексії, що є одним з елементів пізнання в умовах безперервної освіти (О. Соловова); 2) політичний – умови навчання, за яких індивід має право на оволодіння іноземними мовами (P. Benson, P. Voller); 3) навчальний – навчання, в умовах якого індивід бере на себе відповідальність за частину або весь процес організації навчання без прямого втручання викладача (M. Knowls), або здійснює систему вільного вибору та шляхів його застосування на практиці (J. Edge, S. Wharton) [2].

На підставі аналізу літературних джерел (О. Б. Бігич, Т. Ю. Тамбовкіна, О. Б. Тарнопольський, D. Little, A. Scharle, A. Wenden) нами було визначено, що навчальна автономія є особливим феноменом, що характеризується особистісною внутрішньою незалежністю студента, готовністю і здатністю самостійно приймати рішення під час виконання продуктивної навчальної діяльності, планувати, оцінювати, корегувати, удосконалювати й нести відповідальність за її результати в контексті професійного становлення. Тобто можна стверджувати, що даний феномен відноситься до іншомовної навчальної компетентності. У методичному аспекті передумовами ефективності навчальної автономії є: 1) знання стратегій вивчення іноземних мов і раціональних прийомів роботи з іншомовним матеріалом; 2) вибір оптимальних стратегій і прийомів, адекватних поставленій задачі; 3) відповідний рівень інформаційної культури учнів, який забезпечує можливість швидкого пошуку та інтерпретації інформації; 4) вміння раціонально розподілити час і контролювати поточні результати; 5) своєчасне внесення коректив на основі результатів поточного контролю чи самоконтролю. [3, с. 15].

Автономне навчання є студентоцентричним, оскільки базується на його потребах та інтересах. Автономний студент є активним учасником процесу навчання і бере відповідальність за результати на себе. Студент не стане автономним, доки не зміниться його ставлення до навчання та поведінкова модель. Також змінюється роль викладача, який не є джерелом знань чи інструктором, а стає фасилітатором, організатором, ментором, партнером. У зв'язку зі зміною ролі викладача виникає поняття “педагогічний супровід”. С. Генкал виділяє три варіанти педагогічного супроводу діяльності студентів. Перший варіант – “активна допомога”. Цей варіант передбачає діяльність педагога в ситуаціях, коли студент не може самостійно спланувати свою діяльність. Викладач допомагає студенту зорієнтуватися у способах діяльності, втручається у хід його роботи

тоді, коли він не може самостійно подолати проблеми. Проте викладач надає студенту повну свободу дій. Другий варіант – “координування”. Студент є генератором ідей щодо плану власних дій, але все це може потребувати корекції. Викладач може продемонструвати студенту способи вирішення аналогічних проблем, зберігаючи за студентом авторство пізнавального шляху. Третій варіант – “консультування”. Студент самостійно планує свою діяльність, здатний здійснити корекцію своїх знань. Підтримка викладача здійснюється за проханням студента, коли він невпевнений у вірності обраного шляху, або йому цікава точка зору викладача щодо суперечливих фактів [4, с. 131].

Відомо, що не всі студенти можуть ефективно навчатися в умовах автономної моделі освіти. Основу готовності до автономії складають такі здібності та вміння: концентрувати увагу на поставлених цілях і завданнях освіти в цілому та її окремому етапі; самостійно управляти процесом власної освіти; контролювати й оцінювати динаміку свого розвитку, дотримуватися певних термінів виконання завдань; усвідомлювати власні навчальні стилі і стратегії; займати активну позицію щодо вирішення комунікативних і навчальних завдань; долати негативні емоції, зберігати впевненість у власних силах у випадку стресових ситуацій тощо [5, с. 52-55].

Для багатьох викладачів іноземних мов автономія студента – одна із складових процесу викладання, яка реалізується через ретельний аналіз потреб студента, моделювання та впровадження стратегій самостійного навчання, регулярні індивідуальні консультації та використання центрів саморозвитку з доступом до різноманітних ресурсів вивчення мов. Також важливо, щоб освітнє середовище не обмежувалось лише навчальною аудиторією, а й виходило за її межі. Тому доцільно у навчальному процесі застосовувати сервіси мережі Інтернет – електронну пошту, електронні бібліотеки, освітні сайти, портали, віртуальні класи, форуми, чати та інші засоби взаємодії.

Співпраця – це ще одна із умов забезпечення учнівської автономії. Тому особливу увагу слід приділити груповим формам роботи, які передбачають обговорення і прийняття рішень відносно процесу навчання (навчання у співробітництві, кооперативні форми, метод проєктів, аналіз конкретних ситуацій тощо). Зокрема, на заняттях іноземної мови доречно використати наступні методи групової роботи: кооперативна робота з текстами «Взаємне читання», метод «Коктельна вечірка», метод презентації інформації «Промова в 5 речень» [6, с.15].

Гарним прикладом реалізації зазначених принципів студентської автономії є створення студентами Мовного портфолію. Європейське Мовне Портфолію розроблене Лінгвістичним Комітетом Ради Європи з метою стандартизації вимог до вивчення, викладання й оцінювання досягнень у галузі вивчення іноземних мов громадянами європейських країн. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти пропонують

три обов'язкових компоненти мовного портфоліо (МП): мовний паспорт (містить особисту інформацію щодо рівня володіння іноземною мовою); мовну біографію (план роботи); дос'є (збірка усіх виконаних робіт, які відображають досягнення). Підходи до створення "портфеля" можуть бути різними залежно від етапу навчання, рівня володіння мовою, термінів його створення тощо. Використовуючи Мовне портфоліо у навчальному процесі вищої школи, студенти вчаться об'єктивно оцінювати свої можливості, знаходити способи подолання труднощів, визначати шляхи досягнення вищих результатів; їхня навчальна діяльність і відповідальність за свою працю стають все більш усвідомленими.

Одним із досить поширених видів роботи при автономному навчанні виступає метод проектів. Доцільно відзначити, що у проектній діяльності студенти використовують різноманітні форми і методи роботи, що свідчить про гнучкість мислення, розвиток креативності, самостійності та інтелектуальної активності майбутніх фахівців. Проектна діяльність студентів дає змогу формувати такі особистісні якості, як уміння працювати в команді, нести відповідальність за ухвалені рішення, аналізувати результати діяльності, аргументувати і відстоювати свою точку зору, здатність йти на ризик для досягнення успіху, самостійність та інші властивості, що є необхідними для фахівця в умовах змагання та боротьби за досягнення кращого результату.

Відтак, формування автономності – це тривалий процес, який потребує зусиль як від викладача, так і від студента. Важливою є систематична співпраця викладача і студента на кожному занятті, де викладач підбирає доцільну форму педагогічного супроводу, а студенти отримують імпульс, який допоможе їм продовжити процес вивчення теми в автономному режимі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Коряковцева Н. Ф. Теория обучения иностранным языкам: продуктивные образовательные технологии: учеб. пособие для студ. лингв. фак. высш. учеб. заведений. М.: Издательский центр «Академия», 2010. 192 с.
2. Боднар С. В. Проблеми автономного навчання іноземної мови у навчальному процесі вищої школи. Одеса, 2018. URL: https://www.irbis-nbuv.gov.ua/2Fcgi-in_64. (дата звернення: 19.02.2020).
3. Олійник Т. О. Особливості формування навчально-стратегічної компетентності. Іноземні мови. 2013. №4. С. 9-20.
4. Генкал С.Е. Педагогічний супровід учнів профільних класів під час виконання індивідуальних освітніх проектів. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр. АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України. Вінниця: Планер, 2009. Вип. 21. С. 129–134.
5. Thanasoulas Dimitrios. What is Learner Autonomy and How Can It Be Fostered? URL: http://iteslj.org/Articles/Thanasoulas_Autonomy.html (дата звернення: 22.02.2020).

